

'Schoon Water' in een Notendop

Waarom 'Schoon Water'?

Doel van 'Schoon Water' is het terugdringen van het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen in de acht zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden. Dat is nodig om schoon grondwater te behouden, zodat het voor iedereen geschikt blijft als drinkwater.

Wie doen er mee?

In Budel en Waalwijk doen de akkerbouwers, tuinders en veehouders al mee sinds 2001. In Vessem en Nuland zijn telers gaan meedraaien in 2003. In 2004 doen ook Helvoirt en Macharen mee. In totaal draaien in 2003 75 telers mee in het project. In 2004 worden dit er bijna 100!

Hoe werkt het?

Met behulp van een adviseur wordt het gewasbeschermingsmiddelen gebruik op het bedrijf geïnventariseerd. Samen met de telers wordt vervolgens bekeken welke alternatieven er zijn voor schadelijke middelen, en of het gebruik van schadelijke middelen naar beneden kan.

De ondertekende intentieverklaring in puzzelvorm.

Bijeenkomst van deelnemers in het veld.

Daarna gaan telers in de praktijk met de alternatieve maatregelen aan de slag. In Budel en Waalwijk gaat 'Schoon Water' de komende twee jaar werken aan een modelafpraak tussen telers en overheid. Zodat beide partijen houvast hebben aan afspraken. 'Schoon Water' loopt tot eind 2004.

Voor wie zijn de resultaten bedoeld?

De resultaten zijn bedoeld voor de telers in de acht zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden. Ook de agrariërs in de rest van Brabant kunnen met de praktische adviezen hun voordeel doen. De provincie en Brabant Water gebruiken de resultaten om het beleid in de zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden te verbeteren, met oplossingen die in de praktijk haalbaar zijn.

Organisatie

'Schoon Water' is een project van de provincie Noord-Brabant. De projectleiding is in handen van het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM). Aan het project doen verder mee:

- Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie
- Overlegplatform Duinboeren
- Brabant Water
- Vereniging van Waterbedrijven in Nederland (VEWIN)
- DLV-advies

Vragen?

Voor meer informatie kunt u terecht bij:

- Centrum voor Landbouw en Milieu: Peter Leendertse: E pele@clm.nl T 030-2427351 (per 1 januari 2004: 0345-470700)
- Provincie Noord-Brabant: Sarie Buijze: E sbuijze@brabant.nl T 073-6812316
- Brabant Water: E pele@clm.nl T 030-2427351
- ZLTO: Ton van Korven: E tvkorven@zltto.nl T 013-5836583
- Duinboeren: Emiel Anssems: E duinboeren@hetnet.nl T 0411-643639

Colofon

Dit is de vijfde nieuwsbrief 'Schoon Water'. Eerdere Nieuwsbrieven kunt u vinden op www.clm.nl/gewasbescherming. De volgende nieuwsbrief verschijnt begin 2004.

Tekst en redactie

CLM, Utrecht

Vormgeving en druk

Libertas Grafische Communicatie, Bunnik

Schoon Water

NIEUWSBRIEF 5 • DECEMBER 2003
BRABANTSE TELERS LATEN
ZIEN DAT 'T KAN

Met het oplossen van een
puzzel onderstreepen de

bestuurders van ZLTO, Brabant

Water, Overlegplatform

Duinboeren en Provincie

Noord-Brabant dat het project

'Schoon Water' werkt.

Stukjes vallen op hun plaats

Intentieverklaring ondertekend

Gezamenlijk streven vastgelegd

Op 5 november j.l. is in Hapert door de heren P. Brouwers (ZLTO), L. Verheijen (Provincie Noord-Brabant), G.J. van Nuland (Brabant Water) en J. van Balkom (Overlegplatform Duinboeren) de intentieverklaring 'Schoon Water - Brabantse telers laten zien dat 't kan' getekend. Onder toezicht oog van deelnemers en betrokkenen moesten de bestuurders vóór de ondertekening samen de intentieverklaring in elkaar puzzelen: symbool voor het belang om met de betrokken partijen gezamenlijk te werken aan 'Schoon Water'.

Waarom een intentieverklaring?

De partijen in het project 'Schoon Water' zetten zich nu al drie jaar sterk in voor het realiseren van het einddoel: het realiseren van voldoende bescherming voor de drinkwatervoorziening. Door het ondertekenen van de intentieverklaring spreken de partijen af toe te werken naar heldere afspraken over gewasbeschermingsmiddelen en schoon grondwater met draagvlak bij ieders achterban.

Wat betekent dit voor de telers?

Voor de telers in de acht zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden gaat het project de komende jaren door. Voor Waalwijk, Budel, Vessem en Nuland wordt de ingeslagen weg naar 'Schoon Water' voorgezet, terwijl in 2004 een start wordt gemaakt in Helvoirt en Macharen. Wilt u een kopie van de intentieverklaring, neem dan contact op met het CLM.

Fragment uit de intentieverklaring

Brabant Water, ZLTO, Duinboeren en de provincie Noord-Brabant zijn positief over de projectresultaten tot nu toe. Zij hebben de intentie om via het project 'Schoon Water - Brabantse telers laten zien dat 't kan' dat wordt uitgevoerd in 2003-2004 te komen tot onderlinge afspraken over de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen in de acht zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden. Doel van het project 'Schoon Water' en van de beoogde afspraken is het realiseren van voldoende bescherming van het grondwater voor de drinkwatervoorziening. De partijen streven ernaar om deze afspraken eind 2004 gereed te hebben.

Bestuurders lossen gezamenlijk de puzzel naar 'Schoon Water' op!

Winterbijeenkomsten

Deze winter worden voor de deelnemende telers van het project in elk gebied een bijeenkomst georganiseerd. De resultaten en knelpunten in 2003 komen aan de orde. Ook wordt besproken wat de telers het komend jaar van 'Schoon Water' kunnen verwachten. Via uw adviseur krijgt u binnenkort nader bericht over de datum en plaats van de bijeenkomst in uw gebied.

Van weerpaal tot sleepdoek

Onderbladbespuiting in de maïs in Vessem.

In het project 'Schoon Water' passen de deelnemers maatregelen toe om de kans op uitspoeling te verkleinen. Soms op advies van de adviseurs, maar vaak ook op eigen initiatief.

Afgelopen jaren zijn een aantal nieuwe maatregelen toegepast in het project 'Schoon Water'. Succesvolle maatregelen variëren van nieuwe middelen, het gebruik van adviesprogramma's, de MLHD-meter (waardoor minder middel nodig is per bespuiting), tot een andere afstelling van de wiedeg (waardoor deze tot later in het seizoen gebruikt kon worden). Wat staat ons komend jaar te wachten?

Weerpaal

In Budel is met medefinanciering van Brabant Water en LIB een weerpaal aangekocht. Met de weerpaal en bijbehorende adviessystemen kan o.a. de phytophthoradruk goed worden bijgehouden. Dit betekent dat de infectiekans goed in beeld is, en dat gerichte bestrijding mogelijk is. Vanuit economisch én milieu oogpunt biedt dit goede mogelijkheden. Ook voor andere teelten is de weerpaal interessant, denk aan schimmelbestrijding in de boom- en bollenteelt. Wij houden u op de hoogte.

Harry Hoeben (loonwerker): "In een voorbeeldveld in de polder viel op dat in alle proefvelden aardappelen een duidelijke aantasting zat van phytophthora, behalve bij de velden die behandeld waren met de sleepdoek. Daarom willen we de sleepdoek ook naar Budel halen."

Innovatieprijs

Nieuwe ontwikkelingen zijn belangrijk, ook voor het project 'Schoon Water'. Voor de deelnemers worden komend jaar prijzen beschikbaar gesteld voor de beste innovatie. In totaal is er € 1000,- beschikbaar als prijzengeld. De innovatie hoeft natuurlijk geen "nieuwe uitvinding te zijn", het slim toepassen van een bestaande methode is ook innovatie. Wilt u meedoen neem dan contact op met uw begeleider!

Bij een preiteler in Soerendonk is op een wat andere wijze naar 'Schoon Water' gekeken dan gebruikelijk. Van het perceel is een zogenaamde chroma-analyse gemaakt waarmee inzicht wordt verkregen over de toestand van de grond. Het bodemleven en de omzetting van organische stof naar humus bleek in het perceel niet optimaal. Compost verbetert het bodemleven en bevordert de omzetting van organisch materiaal naar humus waardoor het vochtvasthoudend vermogen toe neemt. Hierdoor wordt uitspoeling naar diepere grondlagen zoveel mogelijk voorkomen.

Onderbladbespuiting

In maïs is met succes onderbladbespuiting toegepast. Dit seizoen is in Vessem een demonstratie gegeven over deze methode. Zowel loonwerker, agrariër als begeleider waren zeer te spreken over het resultaat. Bijna al de haagwinde was uit het gewas. Ook in het nieuwe seizoen wordt de methode gebruikt.

Sleepdoek

Een nieuwe methode om drift te beperken en effectief te bestrijden is de sleepdoek. De methode is ontwikkeld in Zweden en is ook voor 'Schoon Water' een interessante maatregel. De sleepdoek wordt achter de spuitinstallatie bevestigd, en zo over het gewas getrokken. De middelen verstuiwen op deze manier minder en komen terecht in de sleepdoek.

Vragen uit het veld

In deze rubriek behandelen we vragen die leven bij deelnemers. Heeft u een vraag? Neem dan contact op met uw begeleider of met het CLM (Thijs Bosker).

Bemonstering van grondwater in openbaar groen.

Brabant Water heeft rondom alle winningen in Brabant meetpunten. Deze meetpunten geven een indicatie van de middelen die in het verleden zijn uitgespoeld naar het grondwater en die nu onderweg zijn naar de winputten.

Vraag: Komen er middelen van buiten het gebied via het oppervlaktewater in het grondwater?

Antwoord: In Budel komt de Buulder Aa vanuit België in Nederland. Het waterschap heeft bij de Belgische grens een meetpunt in het water van de Buulder Aa. Bij metingen in 2000 zijn hier slechts in zeer lage concentraties middelen aangetroffen, altijd onder de MTR waarde (Maximaal Toelaatbaar Risico). Ook is de infiltratiestroom van oppervlaktewater naar grondwater erg klein. Er komen dan ook geen middelen vanuit de Aa in het grondwater terecht. Verdere metingen in de Buulder Aa worden gevolgd om na te gaan of dit zo blijft.

Vraag: Welke middelen worden daadwerkelijk in het grondwater aangetroffen bij metingen?

Antwoord: Brabant Water heeft rondom alle winningen in Brabant meetpunten. Deze meetpunten geven een indicatie van de middelen die in het verleden zijn uitgespoeld naar het grondwater en die nu onderweg zijn naar de winputten.

In het project 'Schoon Water' kijken we vooruit: Op basis van stoffeigenschappen (en milieubelastingspunten) bepalen we het risico van het huidige middelengebruik voor uitspoeling naar het grondwater en daarmee uiteindelijk het risico voor de drinkwaterwinning. In het project 'Schoon Water' zijn in 2002 en 2003 ook bestrijdingsmiddelen-metingen uitgevoerd in het ondiepe grondwater van deelnemers en in het openbaar groen in Budel. In het algemeen waren de resultaten bij de deelnemers goed: er werden weinig middelen aangetroffen. In enkele gevallen zijn wel middelen aangetroffen, namelijk terbutylazin, AMPA (afbraakproduct van glyfosaat (merk-

naam Roundup), bentazon (merknaam o.a. Basagran) en BAM (afbraakproduct van dichlobenil (merknaam o.a. Casoron). Opvallend is dat bentazon en AMPA ook zijn aangetroffen in openbaar groen. Dit is een bevestiging van de vermoedens van deelnemers dat ook andere gebruikers mee moeten doen om het grondwater te beschermen. De provincie Noord Brabant en Brabant Water richten zich daarom niet alleen op de agrarische sector; ook bij andere partijen (zoals burgers, industrie, recreatie en gemeentes) wordt actie ondernomen om de belasting van het grondwater te beperken.